

ساماندهے جیہہ فرهنگے انقلاب اسلامے
پڑوہش فرهنگے

دکتر مہدی ناظمی اردکانی

عضو هیات علمی دانشگاه امام حسین(ع)

دکتر مجید مختاریان پور

عضو هیات علمی دانشگاه تهران

انتشارات آثار فکر

تهران - ۱۳۹۵

شایک	۹۷۸-۶۰۰-۷۴۹۲-۷۲-۴ :
شماره کتابشناسی ملی	۴۴۴۶۹۹۲ :
عنوان و نام پدیدآور	: ساماندهی جبهه فرهنگی انقلاب اسلامی: پژوهش فرهنگی/ مهدی ناظمی اردکانی، مجید مختاریان پور.
مشخصات نشر	: تهران: آثار فکر، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	: ۲۷۲ ص.
یادداشت	: کتابنامه.
عنوان دیگر	: پژوهش فرهنگی.
موضوع	: سازمان‌های فرهنگی -- ایران -- نمونه پژوهی
موضوع	: studies Cultural societies -- Iran -- Case*
موضوع	: پژوهش‌های فرهنگی -- ایران -- نمونه پژوهی
موضوع	: studies Cultural research -- iran -- Case*
موضوع	: سیاست فرهنگی -- ایران -- Iran Cultural policy
موضوع	: تحقیق -- قوانین و مقررات -- ایران
موضوع	: Law and Research -- Iranlegislation --
رده بندی دیویی	: ۰۹۵۵/۳۰۶
رده بندی کنگره	: HN۴۶ ۱۳۹۵ ۲ن۹الف/
سرشناسه	: ناظمی اردکانی، مهدی، ۱۳۳۲ - مختاریان پور، مجید، ۱۳۵۸ -
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا

تهران : میدان انقلاب - خیابان ۱۲ فروردین - خیابان شهید وحید
نظری پلاک ۹۹ - طبقه دوم

تلفن: ۶۶۹۶۷۳۵۵-۶

ساماندهی جبهه فرهنگی انقلاب اسلامی / پژوهش فرهنگی

تالیف: دکتر مهدی ناظمی اردکانی - دکتر مجید مختاریان پور

ناشر: انتشارات آثار فکر

چاپ: اول ۱۳۹۵

تیراژ: ۵۰۰ جلد

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۴۹۲-۷۳-۴

قیمت ۲۰۰۰۰ تومان

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است

فهرست مطالب

مقدمه.....	۹
فصل اول: کلیات تحقیق.....	۱۱
۱-۱- بیان مسئله.....	۱۱
۲-۱- ضرورت تحقیق.....	۱۱
۳-۱- چهارچوب نظری پژوهش.....	۱۲
۴-۱- اهداف پژوهش.....	۱۴
۵-۱- سؤالات پژوهش (سؤالات اصلی و فرعی).....	۱۴
۶-۱- فرضیات و پیش فرض‌های پژوهش.....	۱۴
۷-۱- روش پژوهش.....	۱۵
۸-۱- برون‌دادهای مورد انتظار پژوهش.....	۱۵
۹-۱- پیشینه پژوهش.....	۱۶
فصل دوم: بررسی قوانین و مقررات پژوهشی (فرهنگی) کشور.....	۱۹
۱-۲- قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران.....	۲۰
۲-۲- لایحه قانونی راجع به هماهنگی و تمرکز و ادغام سازمان و بودجه مؤسسات تحقیقاتی و پژوهشی علمی و ایجاد مرکز ملی تحقیقات علمی.....	۲۲
۳-۲- سیاست تحقیقاتی کشور.....	۲۲
۴-۲- آئین نامه شورای پژوهش‌های علمی کشور.....	۲۵
۵-۲- قانون برنامه اول توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۷۲-۱۳۶۸).....	۲۸
۶-۲- تعاریف و ضوابط تأسیس مراکز تحقیقاتی.....	۳۰
۷-۲- قانون برنامه دوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۷۸-۱۳۷۴).....	۳۳
۸-۲- آئین نامه تشکیل کمیسیون‌های بخشی وابسته به شورای پژوهش‌های علمی کشور.....	۳۵
۹-۲- آیین نامه شورای پژوهشی و فناوری وزارت فرهنگ و آموزش عالی.....	۴۱
۱۰-۲- قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۳۸۳-۱۳۷۹).....	۴۵
۱۱-۲- آیین‌نامه هیأت نظارت و ارزیابی فرهنگی و علمی شورای عالی انقلاب فرهنگی.....	۴۷
۱۲-۲- شاخص‌های ارزیابی علم و فناوری.....	۵۰
۱۳-۲- مصوبه‌ی واگذاری شورای پژوهش‌های علمی کشور به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری.....	۵۷

- ۲-۱۴- طرح ساماندهی ساختارهای فرهنگی کشور..... ۵۷
- ۲-۱۵- قانون اهداف، وظایف و تشکیلات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری ۵۸
- ۲-۱۶- قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران
(۱۳۸۴-۱۳۸۸)..... ۶۶
- ۲-۱۷- آیین‌نامه داخلی شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری..... ۶۹
- ۲-۱۸- شرح تفصیلی وظایف و اختیارات شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری (جهت ارائه به هیات وزیران برای تصویب نهایی)..... ۷۳
- ۲-۱۹- سیاست‌های مراکز تحقیقاتی دستگاه‌های اجرایی..... ۷۷
- فصل سوم: بررسی وضعیت موجود حوزه پژوهش فرهنگی کشور..... ۸۳
- ۳-۱- نظام فرهنگی کشور..... ۸۳
- ۳-۱-۱- وضعیت موجود دستگاه‌های فرهنگی کشور..... ۸۳
- ۳-۱-۲- آسیب‌های کلی نظام فرهنگی کشور..... ۹۲
- ۳-۲- نظام پژوهشی کشور..... ۹۹
- ۳-۲-۱- تاریخچه و سیر قانونی ایجاد تشکیلات سامان‌ده به پژوهش کشور..... ۹۹
- ۳-۲-۲- آسیب‌شناسی نظام پژوهشی کشور..... ۱۰۸
- ۳-۳- نظام پژوهش فرهنگی کشور..... ۱۱۲
- فصل چهارم: شناسایی دستگاه‌های پژوهش فرهنگی کشور..... ۱۱۵
- ۴-۱- شناسایی کلیه دستگاه‌های پژوهش فرهنگی کشور..... ۱۱۵
- ۴-۲- غربال دستگاه‌ها بر اساس معیارهای ارزیابی..... ۱۲۳
- ۴-۳- غربال نهایی و تعیین دستگاه‌های اصلی..... ۱۲۷
- ۴-۳-۱- پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی وزارت علوم و تحقیقات و فناوری..... ۱۲۸
- ۴-۳-۲- پژوهشگاه سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری..... ۱۳۰
- ۴-۳-۳- پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی..... ۱۴۲
- ۴-۳-۴- پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی..... ۱۴۳
- ۴-۳-۵- دفتر برنامه‌ریزی دفتر تبلیغات اسلامی..... ۱۴۴
- ۴-۳-۶- دفتر مطالعات فرهنگی مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی..... ۱۵۳
- ۴-۳-۷- سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت آموزش و پرورش..... ۱۵۷
- ۴-۳-۸- سازمان تحقیقات و مطالعات ناجا..... ۱۶۲
- ۴-۳-۹- شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری (عتف)..... ۱۶۵
- ۴-۳-۱۰- مدیریت پژوهش معاونت پژوهش و آموزش حوزه هنری سازمان تبلیغات اسلامی... ۱۷۴
- ۴-۳-۱۱- مرکز مطالعات راهبردی سازمان بسیج مستضعفین..... ۱۷۶

۱۷۸	۱۲-۳-۴	مرکز مطالعات راهبردی شورای عالی انقلاب فرهنگی
۱۷۸	۱۳-۳-۴	مرکز مطالعات و پژوهش‌های راهبردی وزارت ورزش و جوانان
۱۸۱	۱۴-۳-۴	معاونت امور پژوهشی و آموزشی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی
۱۸۳	۱۵-۳-۴	مرکز تحقیقات سازمان صدا و سیما
۱۸۷	۱۶-۳-۴	معاونت پژوهشی و آموزشی سازمان تبلیغات اسلامی
۱۸۹	۱۷-۳-۴	مرکز تحقیقات استراتژیک مجمع تشخیص مصلحت نظام
۱۹۱	۱۸-۳-۴	معاونت پژوهشی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات اجتماعی جهاد دانشگاهی
۱۹۷	۱۹-۳-۴	معاونت پژوهشی جامعه المصطفی العالمیه
۱۹۹	۲۰-۳-۴	معاونت پژوهش حوزه‌های علمیه
۲۰۱	۲۱-۳-۴	معاونت پژوهشی سازمان بسیج اساتید
۲۰۳	۲۲-۳-۴	معاونت پژوهشی شورای فرهنگ عمومی کشور
۲۰۵	۲۳-۳-۴	معاونت پژوهشی و آموزشی سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی
۲۰۶	۲۴-۳-۴	معاونت پژوهشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
۲۱۱	۲۵-۳-۴	معاونت توسعه و برنامه‌ریزی سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران
۲۱۲	۲۶-۳-۴	معاونت فرهنگی جهاد دانشگاهی
		۲۷-۳-۴	معاونت نوسازی و تحول اداری معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی ریاست
۲۱۳		جمهوری
۲۱۴	۲۸-۳-۴	معاونت هماهنگ‌کننده بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس
۲۱۵		فصل پنجم: ساماندهی پژوهش فرهنگی کشور و سؤالات پیش‌رو
۲۱۵		سؤالات پیش‌رو در زمینه ساماندهی پژوهش فرهنگی کشور
۲۲۱		فصل ششم: الزامات ساماندهی حوزه‌ی پژوهش فرهنگی کشور
۲۲۱		مقدمه
۲۲۱		ماده ۱
۲۲۲		ماده ۲
۲۲۳		ماده ۳
۲۲۴		ماده ۴
۲۲۵		ماده ۵
۲۲۷		ماده ۶
۲۲۹		ماده ۷
۲۲۹		ماده ۸
۲۲۹		ماده ۹

۲۳۰	ماده ۱۰
۲۳۰	ماده ۱۱
۲۳۱	ماده ۱۲
۲۳۱	ماده ۱۳
۲۳۳	منابع و مأخذ
۲۳۵	پیوست

مقدمه

پژوهش زیربنای تدوین سیاست است و سیاست‌گذاری بدون پژوهش منجر به هدر رفتن سرمایه‌های مادی و معنوی و تأخیر در دستیابی به اهداف می‌شود. سیاست‌گذاری فرهنگی نیز از این قاعده مستثنی نبوده و لذا پژوهش فرهنگی امری لازم برای سیاست‌گذاری فرهنگی بالنده، و متعاقب آن تعالی فرهنگی جامعه می‌باشد. در حال حاضر دستگاههای پژوهش فرهنگی بسیاری در کشور در حال فعالیت بوده و هر یک کارکردهای متعددی را محقق می‌کنند. اما مسأله‌ای که وجود دارد این است که نهادهای مختلف پژوهش فرهنگی در بسیاری موارد دارای کارکردهای موازی، هم‌پوشان و یا حتی متناقض با یکدیگر هستند که باعث می‌شود نظام پژوهش فرهنگی ما نتواند اثربخشی لازم را در کشور داشته و نظام سیاست‌گذاری فرهنگی را به خوبی پشتیبانی نماید.

عدم وجود جامعیت و انسجام و هماهنگی و هم‌سویی بین دستگاههای پژوهش فرهنگی موجب آن شده است که نتایج پژوهشهای موجود پاسخگوی نیازهای فرهنگی کشور نبوده و بخش قابل توجهی از اهداف فرهنگی محقق نگردد. همچنین به دلیل عدم وجود ارتباطات پویا و ارگانیک بین دستگاههای پژوهش فرهنگی کشور، هم‌افزایی لازم بین این دستگاهها وجود نداشته و وجود موازی‌کاری‌ها و انجام پژوهشهای تکراری و بعضاً بی‌حاصل در کشور موجب به هدر رفتن سالانه میلیاردها ریال از منابع مالی کشور شده و در این میان بسیاری از حوزه‌های حیاتی پژوهشی مغفول بماند.

به منظور بهبود وضعیت موجود، تلاش شده است در مجموعه دستگاههای پژوهش فرهنگی کشور، نهادها و پژوهشگاههایی که نقش کلیدی در سیاست‌گذاری و اجرای پژوهشهای فرهنگی کشور دارند، شناسایی شده و با برقراری فضای مفاهمه بین این دستگاهها، الزاماتی برای ساماندهی دستگاههای پژوهش فرهنگی کشور تدوین شود.

مسائل و مشکلات حوزه پژوهش فرهنگی کشور با حضور نمایندگان وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و شورای عالی عتف، مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه، پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، مرکز مطالعات راهبردی شورای عالی انقلاب فرهنگی، معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس جمهور، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، شورای فرهنگ عمومی، سازمان صدا و سیما، سازمان بسیج اساتید، سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و صنایع دستی، مرکز مطالعات و تحقیقات ناجا، سازمان تبلیغات اسلامی، بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، پژوهشگاه علوم انسانی جهاد دانشگاهی، نهاد مقام معظم رهبری در دانشگاهها، حوزه هنری سازمان تبلیغات اسلامی، دفتر تبلیغات اسلامی، سازمان

فرهنگی هنری شهرداری تهران، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، وزارت آموزش و پرورش و وزارت ورزش و جوانان مورد بحث و بررسی قرار گرفته و الزامات ساماندهی فعالیت‌های اصلی حوزه پژوهش فرهنگی مشخص شده است.

اثر پیش رو با حمایت دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی تألیف شده و انتظار می‌رود با تصویب نهایی الزامات ارائه شده در شورای عالی انقلاب فرهنگی، مجموعه دستگاه‌های ذیربط قادر باشند در جهت توسعه پژوهش فرهنگی و کاربست نتایج آن، اقدامات هماهنگ و اثربخشی را به عمل آورند.

ومن... التوفیق

دکتر مهدی ناظمی اردکانی

هیأت علمی دانشگاه امام حسین (ع)